

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ВСП

«Гуманітарно-педагогічний фаховий
коледж Мукачівського державного
університету»

Іван КУШНІР

2022 рік

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

галузь знань 03 Гуманітарні науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 035 Філологія
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація 035.01 Українська мова та література
(шифр і назва спеціалізації)

ступінь освіти молодший бакалавр
(назва ступеня освіти)

Мукачево 2022

Наскрізна програма практики для здобувачів освіти в галузі знань
03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.01 Українська мова та література, освітнього ступеня молодший бакалавр, 2022. – 29 с.

Розробники :

Паук М.М. – кандидат філологічних наук, гарант ОП спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.01 Українська мова та література, викладачка методики викладання української мови в середній школі і методики викладання української літератури в середній школі, «спеціаліст вищої категорії», «викладач-методист».

Ігнатоля А.А. – викладачка сучасної української мови з методикою її викладання у початкових класах та дитячої літератури, «спеціаліст вищої категорії», «викладач-методист».

Резнікова К.В. – викладачка філологічних дисциплін, «спеціаліст другої категорії».

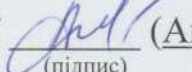
Рецензенти:

Венжинович Н.Ф. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Філак І.Я. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Програма розглянута і затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів філологічних дисциплін.

Протокол № 12 від «16» червня 2022 року

Голова предметної (циклової) комісії (Агнета ІГНАТОЛЯ)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено Головою методичної ради
Протокол № 7 від «17» червня 2022 року

Голова (Оксана ДАНЧЕНКО)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	4
2. Види та терміни проходження практики.....	6
3. Організація та керівництво практикою.....	6
3.1. Бази проведення практики.....	7
3.2. Організація практики.....	7
3.3. Керівництво практикою	7
4. Орієнтовні програми практик.....	10
4.1. Фольклорна практика.....	10
4.2. Діалектологічна практика.....	15
4.3. Літературно-краєзнавча практика.....	19
5. Підведення підсумків практики.....	22
6. Рекомендовані джерела інформації.....	24
7. Додатки	27

1. Пояснювальна записка

Практика здобувачів освіти Відокремленого структурного підрозділу «Гуманітарно-педагогічний коледж Мукачівського державного університету» (далі – *Коледж*) є обов'язковим компонентом підготовки фахівців. Наскрізна програма практики розроблена відповідно до «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти та науки України від 08.04.93 №93; Положення про проведення практики здобувачами освіти Відокремленого структурного підрозділу «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного університету».

Наскрізна програма практики здобувачів освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.01 Українська мова та література, освітнього ступеня молодший бакалавр є об'єднуючим документом, на базі якого повинні бути розроблені робочі програми для проходження практики здобувачами освіти у відповідному навчальному семестрі. Вона є основним навчально-методичним документом, який визначає усі аспекти проведення практик, забезпечує єдиний комплексний підхід до організації практик, їх системність, неперервність і послідовність навчання здобувачів освіти.

Метою практичної підготовки здобувачів освіти спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.01 Українська мова та література, ОС молодший бакалавр є : закріплення знань, отриманих під час теоретичного навчання на практиці, а також формування загальних та фахових компетентностей майбутніх філологів для успішного здійснення професійних завдань в галузі сучасної лінгвістики та літературознавства, здатності до науково-дослідницької та інноваційної діяльності.

Завданням практичної підготовки здобувачів освіти спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.01 Українська мова та література, ОС молодший бакалавр є : поглиблення та закріплення теоретичних знань з усної народної творчості, діалектології, літературного краєзнавства; навчання збору та систематизації фольклорних, діалектологічних та літературно-краєзнавчих матеріалів; формування практичних навичок самостійного виконання науково-дослідних та індивідуальних завдань з подальшим їх застосуванням у професійній діяльності.

Протягом проходження практики у здобувачів освіти мають бути сформовані такі **компетентності**:

Інтегральна:

ІК 1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні:

ЗК 3. Здатність вільно володіти, спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно, здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 10. Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати теоретичні знання у практичних ситуаціях, для всебічного розвитку особистості, забезпечувати якість роботи, що виконується.

ЗК 12. Здатність довільного використання засобів інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 13. Здатність проведення наукових досліджень на належному рівні.

Фахові:

ФК 2. Здатність застосовувати в професійній діяльності фахові знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання, сучасний стан та перспективи української мови у Європейському просторі.

ФК 4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні особливості української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію, формувати культуру саморозвитку.

ФК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури: від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК 6. Здатність досконало володіти усним та писемним мовленням, мовленнєвою діяльністю, відповідно до норм української літературної мови для розв'язання фахових завдань у різних сферах життя.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, планування, проведення дослідно-пошукової, наукової діяльності.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань, формувати власну думку та приймати рішення, генерувати нові проєкти та ідеї.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів, досконало володіти орфографією та пунктуацією української мови.

Результати навчання:

РН 1. Вільно володіти та спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною мовою усно й письмово, осмислюючи картини світу іншої соціокультури, застосовувати засоби і технології міжкультурної комунікації та взаємодії. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

РН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати, застосовувати принцип науковості при викладі загальномовних фактів

РН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти, проєктувати, формувати

власну траєкторію саморозвитку та самовдосконалення.

РН 4. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів, аналізувати, оцінювати, прогнозувати соціальні, правові, культурні, економічні, політичні та інші події, явища.

РН 5. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

РН 7. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання, мовну й орфографічну компетентність у професійній діяльності.

РН 9. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

РН 11 Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють, проявляти професійну компетентність на практиці.

РН 12. Аналізувати й інтерпретувати твори української та художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі.

РН 13. Використовувати мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя, визначати проблеми, цілі діяльності, планувати, брати на себе відповідальність за прийняті рішення та їх виконання.

РН 14. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

РН 15. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції української мови, вміти застосовувати їх у професійній діяльності, удосконалювати та розвивати свій інтелектуальний і загальний культурний рівень.

РН 16. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та навчання.

РН 17. Мати навички управління, розробки, реалізації комплексних дій, проєктів при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності, нести відповідальність за прийняття та виконання рішень у непередбачуваних умовах.

РН 18. Мати навички дослідно-пошукової, наукової діяльності у сфері філологічних досліджень.

2. Види та терміни проходження практики

Навчальним планом підготовки здобувачів освіти освітньої програми «Українська мова та література» початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти «молодший бакалавр» спеціальності 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» денної форми навчання 2022 року набору передбачені наступні **види практик** :

№ з/п	Назва практики	Курс	Семестр	Кількість тижнів	Кількість кредитів /
-------	----------------	------	---------	------------------	----------------------

					год
Навчальна					
1.	Фольклорна практика	I	2	2	3 / 90
2.	Діалектологічна практика	II	3	впродовж семестру	3 / 90
Виробнича					
3.	Літературно-краєзнавча практика	II	4	4	6 / 180

3. Організація та керівництво практикою

3.1. Бази проведення практики

Під час проходження фольклорної, діалектологічної та літературно-краєзнавчої практики здобувачі освіти можуть скористатися як запропонованими базами практик (бібліотеки, будинки культури, музеї, заклади загальної середньої освіти, архіви, спільноти національних меншин тощо), так і обрати з дозволу відповідної предметної (циклової) комісії базу практики, використати ресурси (зокрема електронні) вітчизняних або закордонних бібліотек та архівів тощо.

3.2. Організація практики

Перед початком практики проводиться настановча конференція, у ході якої здобувачі освіти ознайомлюються з програмою практики: керівники-методисти роз'яснюють їм мету практики, ставлять конкретні завдання, інформують про зміст діяльності під час проходження практики, форму звітності, критерії оцінювання тощо.

Режим роботи здобувачів освіти під час практики визначається керівниками-методистами практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики. На період практики призначається староста, яка веде облік відвідування здобувачами освіти практики, організовує і координує роботу групи, виконує доручення керівника-методиста практики, адміністрації і працівників базового закладу щодо організації і перебігу практики.

Протягом практики (кожного з її видів) практиканти ведуть щоденник практики, у якому фіксують інформацію, необхідну для виконання завдань практики, висвітлюють хід їх виконання. Матеріали щоденника використовують для звіту про виконану роботу під час практики.

3.3. Керівництво практикою

3.3.1. Директор Коледжу:

- забезпечує загальне керівництво і здійснює контроль за проведенням практики;
- укладає договори з базами практики;
- затверджує річний план практики.

3.3.2. Завідувач навчально-виробничої практики:

- визначає бази практики та готує проекти договорів на проведення практики здобувачів освіти;

- готує накази про організацію і проведення практики здобувачів освіти;
- готує необхідну документацію для проходження практики (журнали обліку практики, направлення тощо);
- планує та організовує настановчі та звітні конференції з практики;
- на настановчих конференціях проводить інструктаж з питань цивільного захисту, техніки безпеки та охорони праці здобувачів освіти під час проходження практики; повідомляє здобувачів освіти про оформлення документації із практики та систему звітності і критерії оцінювання результатів проходження практики;
- бере участь у складанні графіків проведення та розробці планів практики;
- здійснює контроль за організацією та якістю проведення практики викладачами-керівниками;
- активізує, контролює, бере участь у розробці програм практик для здобувачів освіти різних спеціальностей *Коледжу*;
- контролює та проводить інструктаж із техніки безпеки та охорони праці до початку практики;
- веде поточну документацію з практики;
- проводить наради з керівниками практик;
- аналізує звіти керівників практики за результатами практики та готує підсумковий звіт про її проведення за навчальний рік.

3.3.3. Керівник практикантів від Коледжу:

- розробляє програми практики на основі освітньої програми та навчального плану;
- бере участь у проведенні всіх організаційних заходів перед початком практики: інструктажі про порядок проходження практики та з питань цивільного захисту, техніки безпеки та охорони праці, ознайомлення практикантів із необхідною документацією (програма практики, щоденник, методичні рекомендації тощо), перелік яких устанавлює адміністрація *Коледжу*;
- складає графіки проведення та розробляє плани практики;
- відслідковує своєчасне прибуття здобувачів освіти до баз практики;
- закріплює практикантів за робочими місцями;
- забезпечує якісну підготовку здобувачів до практики, надають їм необхідну методичну допомогу у відповідності із вимогами чинного законодавства, нормативно методичною базою системи практики, що діє у *Коледжі*;
- розробляє методичні документи, які сприятимуть досягненню високої якості проведення практики здобувачів освіти;
- у тісному контакті з керівником практики від бази практики забезпечує високу якість її проходження згідно з програмою;
- здійснює контроль за виконанням програми практики та строками її проведення;
- своєчасно веде записи в журналі обліку практики;
- контролює виконання практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку на базах практики;

- перевіряє та оцінює звітну документацію здобувачів освіти;
- приймає захист звітів здобувачів освіти про практику у складі комісії, на підставі чого оцінює результати практики здобувачів освіти і виставляє оцінки в залікові книжки;
- подає завідувачу навчально-виробничої практики письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо покращення практики здобувачів освіти.

3.3.4. Викладачі предметних (циклових) комісій:

- розробляють наскрізну програму практики і при необхідності доопрацьовують її, але не рідше, ніж один раз на п'ять років;
- призначають керівників практики та забезпечують ознайомлення керівників баз практики (підприємств, організацій, установ) з програмами практики;
- розробляють тематику індивідуальних завдань на період проведення практики;
- організовують проведення зборів здобувачів освіти з питань практики за участю керівників практики;
- здійснюють керівництво і контроль за проведенням практики;
- інформують здобувачів освіти про систему звітності з практики, яка затверджена предметною (цикловою) комісією;
- обговорюють підсумки та аналізують виконання програм практики на засіданнях предметної (циклової) комісії;
- проводять конференції за підсумками практик.

3.3.5. Керівник бази практики:

- забезпечує умови для проходження практики здобувачів освіти;
- знайомить здобувачів освіти з навчальним закладом, кадрами, правилами внутрішнього розпорядку;
- несе особисту відповідальність за проведення практики в межах своєї компетенції;
- організовує практику згідно з програмами практики;
- визначає місця практики, забезпечує найбільшу ефективність її проходження;
- організовує проведення інструктажу з цивільного захисту, охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки відповідними фахівцями;
- забезпечує виконання погоджених з навчальним планом графіків проходження практики по структурних підрозділах закладу;
- надає здобувачам освіти-практикантам можливість користуватись наявною літературою, необхідною документацією;
- забезпечує і контролює дотримання практикантами правил внутрішнього розпорядку.

3.3.6. Керівник практикантів від бази практики:

- здійснює розподіл практикантів за робочими місцями у відповідності з графіком проходження практики;
- проводить інструктаж з охорони праці, техніки безпеки і протипожежної безпеки в закладі і на робочому місці при виконанні конкретних видів робіт;
- ознайомлює практикантів з організацією робіт на конкретному робочому

місці;

- здійснює контроль за роботою практикантів, забезпечення виконання здобувачами освіти програми практики;
- оцінює якість роботи практикантів, складання на них характеристик з відображенням в них виконання програми практики, якості професійних знань та умінь, відношення здобувачів освіти до роботи, виконання індивідуальних завдань.

3.3.7. Здобувачі освіти –практиканти зобов'язані:

- брати участь у настановчій (підсумковій) конференціях практики;
- до початку практики одержати від керівника-методиста практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- пройти інструктаж з техніки безпеки, цивільного захисту та охорони праці до початку практики;
- своєчасно прибути на базу практики;
- виконувати правила внутрішнього розпорядку бази практики та вимоги керівників практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;
- дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки на базі практики;
- виконувати всі види робіт, які передбачені програмою практики;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- після закінчення практики своєчасно подати звітну документацію і протягом перших 10 календарних днів після практики захистити результати із диференційованою оцінкою.

4. Орієнтовні програми практик

4.1. Фольклорна практика

Мета практики: оволодіння знаннями та вміннями польового дослідження усної народної творчості. Це навчальна форма польового дослідження, яке проводять з метою збирання відомостей про побутування фольклорної традиції: фольклорний репертуар виконавця, населеного пункту, регіону; обрядовий, побутовий і суспільно-історичний контексти функціонування фольклору.

Завдання практики. Перед фольклорною практикою стоять загалом три завдання:

- навчальне – практика повинна сприяти розширенню й поглибленню знань здобувачів освіти з усної народної творчості; надати здобувачам освіти можливість почути автентичний фольклор у живому середовищі його побутування;
- професійне – у процесі практики здобувачі освіти виробляють основні навички роботи фольклориста-збирача (пошукова робота, фіксація або збирання фольклорного матеріалу, паспортизація фольклорних творів, упорядкування фольклорних матеріалів тощо);
- наукове – практика повинна допомогти здобувачам освіти у збиранні й вивченні фольклору, здійснити перші самостійні спостереження над його побутуванням.

У результаті проходження практики здобувачі освіти повинні **знати**:

- теорію фольклору, наукову термінологію;
- основні фольклорні жанри, їх жанрові особливості;
- історію національної культури, фольклористики;
- історію формування регіонального фольклорного матеріалу;
- серійні та періодичні видання книг з фольклору;
- методика запису фольклорного матеріалу.

У результаті проходження практики здобувачі освіти повинні **вміти**:

- накопичувати наукову інформацію, вести пошук необхідної літератури з певної проблеми та її опрацювання;
- налагоджувати комунікацію із носіями фольклору; отримувати інформацію;
- фіксувати фольклорні тексти за допомогою аудіо- та відеоапаратури;
- здійснювати систематизацію та класифікацію матеріалу.

Організація практики

Фольклорна практика, разом із курсом лекцій і практичними заняттями з дисципліни «Українська усна народна творчість та народознавство», покликана сприяти більш глибокому вивченню української фольклорної традиції. Фольклорна пошукова робота є важливим засобом залучення здобувачів освіти до дослідження матеріальної і нематеріальної культури українського народу, сприяє вивченню історії народу, його традицій, свідомості, побуту тощо.

Форма проведення практики. Здобувачі освіти проходять фольклорну практику, фіксуючи фольклорний матеріал від фізичних осіб або від аматорських гуртів та ансамблів, індивідуально за місцем проживання або колективно, у фольклорній експедиції. Однак ця регламентація досить умовна. Добре знаючи рідне село чи місто, здобувач освіти може виконати ґрунтовні та якісні записи фольклору. Водночас студенти, за необхідності, можуть записувати фольклор не лише свого населеного пункту, але й будь-якого іншого на теренах України та за її межами. Для фольклористичного вивчення інших населених пунктів здобувачі освіти можуть об'єднуватися у невеликі збирацькі робочі групи (бажано не більше 3-х осіб).

Фольклорна експедиція – це виїзд групи фахівців у конкретну місцевість та її обстеження у визначений термін.

Термін проведення практики. Згідно з навчальним планом здобувачі освіти спеціальності 035 Філологія (035.01 Українська мова та література) відділення гуманітарної освіти проходять фольклорну практику наприкінці другого семестру (90 навчальних годин). Водночас розпочати польові дослідження здобувачі освіти можуть вже протягом семестру (вивчаючи курс «Українська усна народна творчість та народознавство», спостерігаючи за зимовим обрядовим циклом).

Керівник практики. Керівник фольклорної практики займається підготовкою і проведенням практики: проводить підготовчі заняття з методики польового дослідження фольклорної традиції, керує процесом опрацювання матеріалів практики, консулює здобувачів освіти з питань практики, приймає й оцінює результати практики. З усіма питаннями щодо організації та проведення

фольклорної практики здобувачам освіти насамперед потрібно звертатися до свого керівника-методиста практики від *Коледжу*.

Етапи фольклорної практики:

I. Передекспедиційний етап.

1. Теоретична підготовка до фольклорної експедиції. Встановлення пріоритетних завдань (фіксація зразків календарно-обрядової поезії, записування народної прози, вивчення фольклорних новотворів, комплексний аналіз місцевої усно-словесної традиції). Вивчення локальних особливостей досліджуваного регіону (межі етнографічного регіону, його історія, жанрова специфіка, діалектні норми, виконавська манера тощо). Ознайомлення з фольклорними особливостями обраного для дослідження регіону (села або міста). Принципи фіксації матеріалу. Аналіз методик польової роботи. Розроблення цільового питальника відповідно до мети та завдань експедиції.

2. Практична пропедевтична робота. Розроблення докладного плану проведення експедиції. Ознайомлення з типовими нормами щодо фіксації та паспортизації фольклорних матеріалів. Підготовка технічних засобів для проведення фольклорного дослідження (аудіо-, відео- та фотоапаратура, диктофон тощо).

3. Виїзд експедиції у місце обстеження.

II. Експедиційний етап.

1. Початок роботи експедиції. Налагодження контактів із місцевим населенням. Вивчення географії місцевості. Ознайомлення з історико-культурними пам'ятками досліджуваного району.

2. Пошук інформантів, організація збирацької роботи. Створення реєстру потенційних респондентів.

3. Аудіо- або відеозапис інформантів.

4. Інші форми фіксації фольклорного матеріалу.

Рекомендований обсяг фіксацій фольклорної традиції (для одного здобувача освіти): не менше 2-х годин аудіо-і/чи відеозаписів; бажана також фотофіксація фольклорних реалій (така вимога зберігається й у випадку роботи здобувачів освіти збирацькою групою: група у складі 2-х осіб повинна виконати не менше 4 годин записів).

III. Післяекспедиційний етап.

1. Опрацювання фольклорних матеріалів. Чистове оформлення фольклорно-етнографічних матеріалів.

Форми й методи контролю

Контроль за якістю знань та вмінь здобувачі освіти, застосуванням набутих практичних навичок відбувається постійно впродовж усього терміну проходження практики у формі порад, консультацій, пояснень тощо. Застосовується групова та індивідуальна перевірка виконаних завдань. Під час групової перевірки керівник визначає рівень колективних дій, злагодженість та згуртованість під час виконання загальних завдань. Індивідуальна перевірка дає можливість з'ясувати, якими професійними якостями оволодів кожен здобувач освіти, виявити недоліки та окреслити шляхи їх подолання. Важливою формою контролю також є самоконтроль,

правильна організація якого забезпечує реалізацію принципів свідомості, активності, міцності знань, умінь та навичок практикантів.

Методами перевірки є бесіди, консультації та обмін досвідом між здобувачами освіти, завдяки яким контролюється хід практики та правильність виконання завдань. On-line-тестування забезпечує перевірку теоретичних знань, набутих під час вивчення таких дисциплін, як «Історія української літератури» та «Українська усна народна творчість та народознавство»; вироблення вмінь творчо застосовувати їх на практиці, вирішувати типові завдання, самостійно здійснювати аналіз власних здібностей та практичних навичок.

Підсумковим контролем проходження здобувачами освіти фольклорної практики є підсумкова конференція у формі диференційованого заліку. Оцінка за проходження фольклорної практики здобувачем освіти складається із суми оцінок, які виставлені керівниками від бази практики, закладу освіти, де навчається здобувач освіти, та за підсумком усного захисту результатів проходження практики на підсумковій конференції.

Розподіл вагових коефіцієнтів при оцінюванні проходження практики

Оцінка керівника від бази практики	Оцінка керівника практики від коледжу	Захист практики
оцінка за національною шкалою	оцінка за національною шкалою	диференційований залік
$k_1=0,4$	$k_2=0,4$	$k_3=0,2$
$\sum k_i=1$		

Вимоги до звітної документації про проходження практики

- ✓ Звіт про виконання практики.
- ✓ Щоденник практики.
- ✓ Реєстраційний список зібраного фольклорного матеріалу.
- ✓ Документування фольклорних матеріалів.
- ✓ Документування аудіо- та відеозаписів.

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок практикантів

За результатами проходження фольклорної практики оцінювання знань і вмінь здобувачів освіти відбувається на підставі комплексу критеріїв:

- якість знань здобувачів освіти та вміння застосовувати їх на практиці;
- ступінь виконання здобувачами освіти програми практики;
- вміння систематизувати, класифікувати та узагальнювати інформацію;
- рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи здобувачів освіти як майбутніх спеціалістів;
- вміння робити аргументовані висновки;
- активність здобувачів освіти та ентузіазм у виконанні завдань;
- правильне оформлення документації;
- рівень оволодіння інноваційними технологіями з фаху;
- захист презентацій та індивідуальних завдань;
- якість відповідей на питання заліку.

Оцінку **«відмінно»** (A/90-100 балів) отримує здобувач освіти, якщо всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено глибоке розуміння теоретичних знань та вміння творчо їх застосовувати. Враховується сумлінне виконання всіх завдань практики, високий рівень удосконалення своїх знань, умінь та навичок, пов'язаних із особливостями професійної діяльності. Матеріали опрацьовано, проаналізовано, правильно оформлено та подано у визначений термін. Повністю розкрито тему індивідуального завдання, зроблено чіткі висновки щодо досліджуваного питання. У щоденнику здобувача освіти зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження практики.

Оцінку **«добре»** (B/82-89) одержує здобувач освіти, якщо завдання практики виконані правильно, але недостатньо повно. Практикант виконував завдання керівників практики, удосконалював на практиці свої знання з усної народної творчості. Матеріали подано у визначений термін, але недостатньо систематизовано. Індивідуальне завдання виконано та логічно викладено. Відповіді на запитання членів комісії під час заліку загалом правильні. У щоденнику здобувача освіти зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження практики.

Оцінку **«добре»** (C/75-81) отримує здобувач освіти, якщо завдання практики виконано повно, але було допущено кілька не дуже грубих помилок. Практикант виконував завдання керівника практики, удосконалював свої знання та навички з фаху. Матеріали подано у визначений термін, але є певні невідповідності або оформлено з помилками. Тему індивідуального завдання розкрито, але логіка викладу порушена. Під час відповідей на питання орієнтується у змісті практики. У щоденнику здобувача освіти зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження практики.

Оцінку **«задовільно»** (D/69-74) отримує здобувач освіти, якщо завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Знання теоретичного матеріалу продемонстровано з деякими недоліками, недостатньо сформовані основні вміння та навички. Матеріали практики опрацьовано з помилками, бракує аналізу, щоденник оформлено неправильно. Індивідуальне завдання виконано, але не розкрито тему. Відповіді на запитання членів комісії неповні.

Оцінку **«задовільно»** (E/60-68) отримує здобувач освіти, якщо завдання практики виконано з помилками або не в повному обсязі. У теоретичних знаннях виявлено недоліки, бракує сформованих умінь та навичок зі спеціальності. Матеріали опрацьовано частково, оформлено неправильно, слабо аргументовані висновки й узагальнення, індивідуальне завдання виконано частково. Щоденник оформлено неправильно. Відповіді на запитання членів комісії неповні.

Оцінку **«незадовільно»** (FX/35-59) отримує здобувач освіти, якщо більшість завдань навчальної практики не виконані. Практикант не володіє теоретичними знаннями, не може дати відповіді на поставлені питання. Виявлені проблеми із виконанням завдань, не сформовані вміння проводити відповідні види роботи. Матеріали недбало опрацьовано, оформлено з помилками. Щоденник оформлений неправильно.

Оцінку «незадовільно» (F/0-34) отримує здобувач освіти, якщо завдання навчальної практики не виконані.

4.2. Діалектологічна практика

Мета практики:

- **навчальна:** поглибити і розширити знання здобувачів освіти з української діалектології;
- **наукова:** виробити навички науково-дослідної роботи у процесі збирання й вивчення українського діалектного мовлення;
- **виховна:** виховувати у здобувачів освіти любов до рідного краю, до мови, звичаїв, обрядів свого народу;
- **професійна:** сформувати у здобувачів освіти навички виявлення впливу діалектного оточення на усне і писемне мовлення школярів;
- **прагматична:** зібрати науково достовірні матеріали для подальших діалектологічних студій.

Завдання практики:

- ознайомити здобувачів освіти із живим говірковим мовленням;
- навчити збирати відповідні діалектологічні матеріали;
- систематизувати, класифікувати і лінгвістично їх пояснювати.

Організація практики

Згідно з навчальним планом здобувачі освіти першого року навчання спеціальності 035 Філологія (035.01 Українська мова та література) відділення гуманітарної освіти проходять діалектологічну практику впродовж третього семестру за визначеним графіком.

Етапи діалектологічної практики:

I. Загальне ознайомлення з обстежуваною говіркою. Добір інформаторів.

1. Загальне ознайомлення з обстежуваною говіркою. Під час підготовки до практики її учасники повинні ознайомитися з історією регіону, в якому розташований визначений для обстеження населений пункт, вказати, до якого говору він належить.

Здобувачі освіти, прибувши на місце, повинні детально ознайомитися з фонетичною та граматичною системою говірки. Для цього їм потрібно уважно прислухатися до мовлення місцевих людей, виявляти характерні особливості говірки, визначати регулярність цих рис, якою мірою вони притаманні мовцям різних вікових груп. Значну допомогу у швидшому ознайомленні із загальною мовною ситуацією на селі можна одержати від учителів-словесників місцевої школи.

2. Добір інформаторів. Дуже важливим є добір інформаторів. Ними повинні бути типові носії говірки обраного для обстеження населеного пункту, які довго не перебували поза своїм говірковим оточенням, не працювали тривалий час в інших селах або містах, люди з добрим слухом, без мовних вад, розвиненим мовним чуттям, які могли б розповісти, чим говірка їхнього села відрізняється від говірок сусідніх сіл, що її споріднює і з якими саме селами, що в цій говірці вже зникає, і які саме явища з'явилися порівняно недавно. Оповідач повинен також бути знавцем

матеріальної і духовної культури своєї місцевості. Не лише сам інформатор, а також його батьки повинні бути уродженцями цього села. Здобувачі освіти-практикант повинні збирати діалектні матеріали за спеціально розробленим питальником. Для забезпечення повноти, правильності відповідей на всі питання доцільно обрати декількох оповідачів. Зібрані матеріали повинні відображати динаміку мовних змін у системі говірки, тому необхідно добирати інформаторів із різних вікових груп.

II. Зміст діалектологічної роботи. Опитування інформаторів.

Перед заповненням питальника здобувачеві освіти-практикантові треба у доступній формі детально розповісти своїм інформаторам про значення для науки діалектологічних досліджень, пояснити, що народна мова зазнає змін, спричинених багатьма факторами. Збирання лексики народних говорів пов'язане зі значними труднощами, що зумовлено передусім надто широким колом понять народної матеріальної та духовної культури, у чому записувач повинен сам добре орієнтуватися, щоб грамотно поставити інформаторові питання й одержати нанього правильну відповідь.

Для забезпечення більшої достовірності відповідей важлива співпраця двох збирачів, один з яких веде бесіду, а інший записує матеріал. Перевагу також треба надавати опитуванню в присутності кількох (трьох – п'яти) інформаторів. Це давало б змогу усунути складності, непорозуміння, сумніви тощо й одержувати повнішу і достовірнішу інформацію. Дуже важливо, щоб студенти були уважними до синонімічного багатства діалектної мови.

Особливо це необхідно в таких випадках: а) коли в сусідніх селах уживають інші назви; б) коли оповідачі повідомляють лише літературну назву; в) коли записи проводять у зонах перехідних говірок. У випадку, коли оповідачі не можуть дати відповіді або вона видається не зовсім переконливою, треба за допомогою додаткових питань з'ясувати справжню ситуацію в обстежуваній говірці (відповіді нема, бо нема поняття; немає родової (загальної) назви, а вживають лише видові найменування; поняття нема, але назва відома в сусідніх говірках чи літературній мові тощо).

Усі сумнівні відповіді та моменти, коли від основних оповідачів не вдалося одержати переконливих відповідей або коли ці оповідачі щось пояснювали невпевнено, треба уточнити у кількох інших місцевих жителів чи вчителів-словесників.

III. Записування діалектних матеріалів.

Перед початком записування збирачі діалектного матеріалу, ознайомлюючись з особливостями говірки, повинні визначити, чи немає мовних відмінностей в окремих частинах населеного пункту, чи є відмінності, зумовлені віком та іншими чинниками. Водночас здобувачі освіти повинні записати і такі матеріали, що стосуються населення цього пункту, національного складу, з'ясувати, як відбувалося його заселення (чи до заселення), історичні відомості про нього (з різних переказів, документів), зафіксувати колишні назви села, зміни цих назв, колишній і сучасний адміністративний поділ. Обов'язково треба зазначити віддаленість населеного пункту від найближчого міста

Усе записане треба паспортизувати. Записувач діалектного матеріалу весь час повинен дбати, щоб зібрати найтипівіше для місцевої говірки. Отже, він не повинен вдаватися до підказування (безпосереднього чи навідного) певних форм чи слів. Відповідальність здобувача освіти-філолога під час збирання говіркового матеріалу надзвичайно велика. Хоча діалектні матеріали можуть бути перевірені чи проконтрольовані сторонньою особою в тому самому населеному пункті, де відбувається запис, проте в разі повторного запису, навіть від тієї самої особи, можливі відхилення. Отже, записувач повинен бути дуже обережним і точним.

Відповіді інформаторів здобувач освіти-практикант повинен послідовно записувати фонетичною транскрипцією з обов'язковим збереженням нумерації питань у питальнику. Не можна залишати питань без відповідей. Коли в обстежуваній говірці нема назви (відповіді), оскільки нема реалії чи поняття, про яке йдеться у певному питанні, про це так і треба зазначити. Варто під час відповідей, особливо коли йдеться про якісь специфічні чи рідковживані назви, реліктові слова, подавати записаний транскрипцією контекст (речення), який би відображав вживання цих слів. При назвах-відповідях, які самі по собі однозначно не відтворюють граматичний рід (типу путь, жолудь) чи якусь іншу граматичну ознаку, треба наводити відомості й про відповідну його граматичну характеристику. Необхідно намагатися фіксувати детальні відомості про стилістично марковані слова-відповіді (згрубіле, зневажливе, лайливе, пестливе, сороміцьке тощо).

Усі відповіді на питання, додаткову інформацію, зауваження оповідачів здобувачі освіти повинні фіксувати чітко, виразно і розбірливо. Крім цього, необхідно подати аудіо запис зібраних матеріалів, а також відтворити їх у звіті фонетичною транскрипцією. Звукозапис має ряд переваг, бо графічно відтворити всі особливості діалектного мовлення неможливо.

Форми та методи контролю

Практиканти зобов'язані виконувати затверджений на базі практики режим праці. Основною формою контролю за діяльністю практикантів є ведення записів діалектологічних матеріалів практики та чіткого дотримання виконання індивідуального плану.

Щотижневою формою контролю є перевірка керівником практики записів та аудіозаписів досліджуваної здобувачами освіти говірки й ознайомлення з усіма опрацьованими матеріалами. Підсумкова звітність має на меті узагальнення результатів, отриманих за термін проходження практики.

Підсумковим контролем проходження здобувачами освіти діалектологічної практики є диференційований залік. Оцінка за проходження діалектологічної практики здобувачем освіти складається із суми оцінок, які виставлені керівниками від бази практики, закладу освіти, де навчається здобувач освіти, та за підсумком усного захисту результатів проходження практики на підсумковій конференції.

Розподіл вагових коефіцієнтів при оцінюванні проходження практики

Оцінка керівника від бази практики	Оцінка керівника практики від коледжу	Захист практики
оцінка за національною шкалою	оцінка за національною шкалою	диференційований залік

$k_1=0,4$	$k_2=0,4$	$k_3=0,2$
$\sum k_i=1$		

Вимоги до звітної документації про проходження практики

У звіті здобувач освіти-практикант систематично описує виконану ним роботу. Звіт не повинен бути дослівним переписуванням матеріалів без практичного застосування; він визначає основні види робіт, виконаних під час практики та їх обсяг. Звіт завіряється керівником практики.

До звіту практикант додає:

- оформлені за встановленим зразком матеріали діалектологічної практики;
- аудіозаписи, що містять зразки діалектного мовлення обстежуваної говірки.

Аналіз звітних документів практиканта дозволяє керівникам практики зробити висновки про якість виконаної роботи.

За наявності перелічених матеріалів, а також на підставі оцінки керівника-методиста виставляється загальна оцінка за діалектологічну практику, яка фіксується у відомості та заліковій книжці здобувача освіти.

Зброшурований, переплетений звіт (формат А4) з діалектологічної практики після захисту з підписом керівника зберігається на предметній (цикловій) комісії.

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів освіти-практикантів

Оцінка **«відмінно»** (А/90-100 балів) ставиться, якщо

- здобувач освіти подав якісний аудіозапис діалектних текстів та відповіді на питальник;
- у матеріалах всебічно схарактеризовано говірку села (відповідно до плану);
- діалектний матеріал затранскрибовано без помилок;
- на захисті діалектологічної практики здобувач освіти виступив із доповіддю, у якій повністю висвітлено результати досліджень.

Оцінка **«добре»** (В/82-89; С/75-81) ставиться, якщо

- здобувач освіти подав аудіозапис діалектних текстів та відповіді на питальник;
- у матеріалах всебічно схарактеризовано говірку (відповідно до плану);
- діалектний матеріал затранскрибовано (допущено не більше чотирьох помилок);
- на захисті діалектологічної практики здобувач освіти виступив із доповіддю про результати досліджень та відповів на поставлені запитання.

Оцінка **«задовільно»** (D/69-74; E/60-68) ставиться якщо

- здобувач освіти не подав аудіозапису діалектних текстів та відповідей на питальник;
- у матеріалах неповно схарактеризовано говірку села;
- діалектний матеріал затранскрибовано (допущено від п'яти до восьми помилок).

Оцінка **«незадовільно»** (FХ/35-59; F/0-34) ставиться, якщо

- здобувач освіти не подав аудіозапису діалектних текстів та відповідей на питальник;
- у матеріалах не відображено характерні особливості говірки, неправильно

- визначено належність говірки до того чи іншого говору;
- діалектний матеріал затранскрибовано (допущено понад вісім помилок).

4.3. Літературно-краєзнавча практика

Мета практики: поглиблення та розширення знань здобувачів освіти з літературного краєзнавства та вироблення навичок науково-дослідної роботи у процесі збирання і вивчення найхарактерніших явищ літературного процесу Закарпаття.

Завдання практики :

- ознайомити здобувачів освіти з літературними, довідниковими, бібліографічними та іншими джерелами літературознавства;
- закріпити знання здобувачами освіти основних літературознавчих термінів;
- розвиток навичок наукового аналізу творів закарпатських письменників-класиків і авторів-сучасників;
- формування дослідницьких компетентностей здобувачів освіти, зокрема спостереження, аналізу і наукового опису літературного матеріалу; розширення культурологічних, лінгвістичних знань;
- навчити готувати матеріали про творчість закарпатських письменників;
- отримання практичних навичок запису, класифікації, систематизації літературно-краєзнавчої інформації;
- вироблення вмінь і навичок працювати з інноваційними технологіями літературній сфері;
- формування у майбутніх фахівців належних практичних вмінь і навичок застосування універсального інструментарію розробки та реалізації проектів у літературознавчій сфері.

У результаті проходження літературно-краєзнавчої практики здобувачі освіти повинні

знати:

- наукову літературно-краєзнавчу термінологію;
- основні літературні жанри рідного краю, їх особливості;
- історію формування регіонального літературного матеріалу;
- серійні та періодичні видання книг закарпатських письменників;
- методика запису літературного матеріалу.

вміти:

- накопичувати наукову інформацію, вести пошук необхідної літератури з певної проблеми та її опрацювання;
- здійснювати систематизацію та класифікацію літературно-краєзнавчого матеріалу
- розробляти літературно-краєзнавчі проекти.

Організація практики

Здобувачі освіти другого року навчання спеціальності 035 Філологія (спеціалізації 035.01 Українська мова та література) проходять літературно-краєзнавчу практику в четвертому семестрі за визначеним графіком.

Етапи літературно-краєзнавчої практики:

1. *Теоретична підготовка здобувачів освіти.* Навчально-методична підготовка здобувачів освіти до проходження літературно-краєзнавчої практики розпочинається під час настановчої конференції, під час якої здобувачам освіти повідомляють мету, зміст, завдання та графік практики, проводять консультації з методики виконання індивідуальних завдань, ознайомлюють з основними вимогами до оформлення матеріалів. Проводиться інструктаж із правил цивільного захисту, охорони праці та техніки безпеки життєдіяльності.
2. *Проходження практики.* Під час проходження літературно-краєзнавчої практики здобувачі-філологи відвідують екскурсії в літературних, краєзнавчих, народознавчих, етнографічних музеях, де отримують інформацію про літературну творчість, історичні особливості, звичаї, традиції рідного краю тощо; збирають та опрацьовують літературно-біографічні матеріали, переглядають екранізовані твори письменників Закарпаття, обговорюють їх; працюють з картотеками в бібліотеках, систематизують інформацію та використовують її для розробки літературних проєктів; проходять літературно-краєзнавчий квест на основі інноваційних технологій та online-тестування, освоюють новітні технології в освіті, вчать застосовувати в професійній діяльності; зустрічаються із закарпатськими письменниками. Різноманітні види завдань під час літературно-краєзнавчої практики сприяють поглибленню та розширенню теоретичних знань, збагаченню світогляду здобувачів освіти-філологів, забезпечують розвиток інтелектуального потенціалу, самостійності, креативності кожної особистості, реалізують принципи систематичності, наступності, взаємодоповнюваності та емоційності.
3. *Систематизація матеріалу та підсумки.* Зібрані, оброблені, систематизовані та класифіковані під час проходження практики матеріали, виконані індивідуальні завдання, презентації, здобувачі освіти оформляють відповідно до вимог та здають керівникові у визначений термін. Кожен практикант проводить захист виконаних ним завдань.
4. *Захист практики.* Після завершення практики проводиться диференційований залік, результати якого фіксуються в відомостях обліку успішності.

Види робіт під час практики:

1. *Опрацювання літературно-краєзнавчого матеріалу.* Екскурсії в літературні, народознавчі музеї дають змогу виховати в здобувачів освіти пізнавальний інтерес до творів мистецтва, скласти цілісне уявлення про особливості літератури рідного краю, сформувані ціннісні орієнтації та гуманітарні знання з метою подальшого використання інформації, отриманої під час екскурсії, в професійній та науково-дослідній діяльності.
2. *Перегляд кінофільмів та вистав за творами закарпатських письменників, їх обговорення та аналіз.* Обговорення фільмів, співставлення їх із літературним варіантом дають здобувачам освіти можливість навчитись формувати власну думку, вирішувати проблемні питання, брати участь у дискусіях.
3. *Робота з картотеками в бібліотеках, складання бібліографії закарпатських*

письменників.

4. *Літературно-краєзнавчий квест* на основі інноваційних технологій на базі Мукачівської міської центральної бібліотеки імені Олександра Духновича.

5. *Розробка літературно-краєзнавчих проектів.*

Форми та методи контролю

Основною формою контролю за діяльністю здобувачів освіти-практикантів є самоконтроль у вигляді систематичного ведення щоденника практики та чіткого дотримання виконання індивідуального плану.

Щотижневою формою контролю є перевірка керівником практики від *Коледжу* щоденників здобувачів освіти й ознайомлення з усіма опрацьованими матеріалами.

Підсумковим контролем проходження здобувачами освіти літературно-краєзнавчої практики є диференційований залік. Оцінка за проходження літературно-краєзнавчої практики здобувачем освіти складається із суми оцінок, які виставлені керівниками від бази практики, закладу освіти, де навчається здобувач освіти, та за підсумком усного захисту результатів проходження практики на підсумковій конференції.

Розподіл вагових коефіцієнтів при оцінюванні проходження практики

Оцінка керівника від бази практики	Оцінка керівника практики від коледжу	Захист практики
оцінка за національною шкалою	оцінка за національною шкалою	диференційований залік
$k_1=0,4$	$k_2=0,4$	$k_3=0,2$
$\sum k_i=1$		

Вимоги до звітної документації про проходження практики

У звіті здобувач освіти-практикант систематично описує виконану ним роботу. Звіт не повинен бути дослівним переписуванням матеріалів без практичного застосування; він визначає основні види робіт, виконаних під час практики та їх обсяг. Звіт завіряється керівником практики.

До звіту практикант додає:

- щоденник практики;
- звіт про проходження практики;
- оформлені за встановленим зразком матеріали літературно-краєзнавчої практики.

Аналіз звітних документів практиканта дозволяє керівникам практики зробити висновки про якість виконаної роботи. За наявності перелічених матеріалів, а також на підставі оцінки керівника-методиста виставляється загальна оцінка за практику, яка фіксується у відомості та залікових відомостях здобувача освіти.

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів освіти-практикантів

Оцінку *«відмінно»* (А/90-100 балів) отримує здобувач освіти, якщо всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено глибоке розуміння теоретичних знань та вміння творчо їх застосовувати. Враховується сумлінне виконання всіх завдань практики, високий рівень удосконалення своїх знань, умінь та навичок, пов'язаних із особливостями професійної діяльності. Матеріали опрацьовано,

проаналізовано, правильно оформлено та подано у визначений термін. Повністю розкрито тему індивідуального завдання, зроблено чіткі висновки щодо досліджуваного питання. У щоденнику здобувача освіти зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження практики.

Оцінку *«добре»* (В/82-89) одержує здобувач освіти, якщо завдання практики виконані правильно, але недостатньо повно. Практикант виконував завдання керівників практики, удосконалював на практиці свої знання з усної народної творчості. Матеріали подано у визначений термін, але недостатньо систематизовано. Індивідуальне завдання виконано та логічно викладено. Відповіді на запитання членів комісії під час заліку загалом правильні. У щоденнику здобувача освіти зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження практики.

Оцінку *«добре»* (С/75-81) отримує здобувач освіти, якщо завдання практики виконано повно, але було допущено кілька не дуже грубих помилок. Практикант виконував завдання керівника практики, удосконалював свої знання та навички з фаху. Матеріали подано у визначений термін, але є певні невідповідності або оформлено з помилками. Тему індивідуального завдання розкрито, але логіка викладу порушена. Під час відповідей на питання орієнтується у змісті практики. У щоденнику здобувача освіти зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження практики.

Оцінку *«задовільно»* (D/69-74) отримує здобувач освіти, якщо завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Знання теоретичного матеріалу продемонстровано з деякими недоліками, недостатньо сформовані основні вміння та навички. Матеріали практики опрацьовано з помилками, бракує аналізу, щоденник оформлено неправильно. Індивідуальне завдання виконано, але не розкрито тему. Відповіді на запитання членів комісії неповні.

Оцінку *«задовільно»* (E/60-68) отримує здобувач освіти, якщо завдання практики виконано з помилками або не в повному обсязі. У теоретичних знаннях виявлено недоліки, бракує сформованих вмінь та навичок зі спеціальності. Матеріали опрацьовано частково, оформлено неправильно, слабо аргументовані висновки й узагальнення, індивідуальне завдання виконано частково. Щоденник оформлено неправильно. Відповіді на запитання членів комісії неповні.

Оцінку *«незадовільно»* (FХ/35-59) отримує здобувач освіти, якщо більшість завдань навчальної практики не виконані. Практикант не володіє теоретичними знаннями, не може дати відповіді на поставлені питання. Виявлені проблеми із виконанням завдань, не сформовані вміння проводити відповідні види роботи. Матеріали недбало опрацьовано, оформлено з помилками. Щоденник оформлений неправильно.

Оцінку *«незадовільно»* (F/0-34) отримує здобувач освіти, якщо завдання навчальної практики не виконані.

5. Підведення підсумків практики

Практика завершується підсумковою конференцією у формі диференційованого заліку. До складання заліку допускаються здобувачі освіти, які вчасно подали

необхідні звітні документи. При невиконанні цих вимог здобувач освіти до складання заліку з практики не допускається. Залік здобувачі освіти складають спеціальній комісії, яка організована відповідно до «Положення про проведення практики здобувачами освіти Відокремленого структурного підрозділу «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного університету». Спеціальна комісія формується з викладачів предметної (циклової) комісії: членами комісії є керівники-методисти практики від предметної (циклової) комісії, крім того до складу комісії можуть входити керівники від баз практики, викладачі предметних (циклових) комісій, які викладали практикантам спеціальні дисципліни.

У ході конференції здобувачі освіти звітують про свою роботу під час практики, дають узагальнений аналіз її результатів, обмінюються досвідом у формі презентації перебігу практики, обговорюють причини труднощів та висловлюють пропозиції щодо покращення практичної підготовки здобувачів освіти.

Підсумкова оцінка за результатами проходження практики визначається на основі середньозваженого балу, що складається із суми оцінок, які виставлені керівником практики від бази практики, керівником практики від коледжу та за підсумком усного захисту перед комісією основних положень, які входять до програми практики. Кожна оцінка множиться на ваговий коефіцієнт, який вказаний у таблиці.

Оцінка керівника від бази практики	Оцінка керівника практики від коледжу	Захист практики
оцінка за національною шкалою	оцінка за національною шкалою	диференційований залік
$k_1=0,4$	$k_2=0,4$	$k_3=0,2$
$\sum k_i=1$		

Ваговий коефіцієнт – число (в межах від 0,1 до 1), що відображає ступінь значущості (питому вагу) оцінки окремої складової. Середньозважений бал здобувача освіти – підсумкова оцінка за практику виставляється у відомості обліку успішності за двома шкалами оцінювання: національною і шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Середньозважений бал	Оцінка за національною шкалою	Бали за шкалою ECTS	Оцінка за шкалою ECTS
5,00	відмінно	100	A
4,95-4,99	відмінно	99	A
4,90-4,94	відмінно	98	A
4,85-4,89	відмінно	97	A
4,80-4,84	відмінно	96	A
4,75-4,79	відмінно	95	A
4,70-4,74	відмінно	94	A
4,65-4,69	відмінно	93	A
4,60-4,64	відмінно	92	A
4,55-4,59	відмінно	91	A
4,51-4,54	відмінно	90	A
4,50	добре	89	B
4,43-4,49	добре	88	B

4,36-4,42	добре	87	B
4,29-4,35	добре	86	B
4,22-4,28	добре	85	B
4,15-4,21	добре	84	B
4,08-4,14	добре	83	B
4,01-4,07	добре	82	B
4,00	добре	81	C
3,92-3,99	добре	80	C
3,84-3,91	добре	79	C
3,76-3,83	добре	78	C
3,67-3,75	добре	77	C
3,59-3,66	добре	76	C
3,51-3,58	добре	75	C
3,50	задовільно	74	D
3,43-3,49	задовільно	73	D
3,36-3,42	задовільно	72	D
3,29-3,35	задовільно	71	D
3,22-3,28	задовільно	70	D
3,16-3,21	задовільно	69	D
3,15	задовільно	68	E
3,07-3,14	задовільно	67	E
2,99-3,06	задовільно	66	E
2,91-2,98	задовільно	65	E
2,83-2,90	задовільно	64	E
2,75-2,82	задовільно	63	E
2,67-2,74	задовільно	62	E
2,59-2,66	задовільно	61	E
2,51-2,58	задовільно	60	E
2,5	незадовільно	59	FX
2,15-2,49	незадовільно	52-58	FX
1,85-2,14	незадовільно	46-51	FX
1,51-1,84	незадовільно	35-45	FX
0-1,50	незадовільно	0-34	F

6. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Гримашевич Г. Українська діалектологія. Житомир, 2010. 172 с.
2. Дзензелівський Й. О. Конспекти лекцій з курсу української діалектології: Вступні лекції Ужгород, 1966. 100 с.
3. Іваннікова Л. Фольклористика Півдня України: сторінки історії. Запоріжжя : [б. в.], 2008. 291 с.
4. Жилко Ф. Т. Нариси з діалектології української мови. Київ, 1966. 303 с.
5. Кудря Г. М. Усна народна творчість: Навчально-методичні матеріали для студентів філологічного факультету (спеціальність – українська мова та література). Харків, 2005. 28 с.
6. Лановик М. Б., Лановик З. Б. Українська усна народна творчість: підруч. Київ, 2005. 591 с.
7. Матеріали з історії народознавства в Україні : Каталог етнографічних програм (друга половина XVIII-XX ст.) / НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського, Ін-т укр. археографії ; уклала О. Боряк. Київ : Українознавство, 1994. 124 с.
8. Матвіяс І. Г. Українська мова і її говори. Київ, 1990. 163 с.

9. Панцьо С. Є. Українська діалектологія : Практикум : навчально-методичний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2013. 132 с.
10. Програма, запитальник та методичні поради дослідникам народної культури України / упор. Л. Орел, К. Міщенко. Київ : ІСДО, 1995. 232 с.
11. Семенов О. М. Український фольклор: навч. пос. Глухів, 2004. 255 с.
12. Сивачук Н. Фольклорна практика / Н.П. Сивачук ; Уманський держ. педагогічний н-тім. Павла Тичини. Київ : Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. 68 с.
13. Семенов О.М. Культура наукової української мови і літератури : навч. посіб. Київ: Академія, 2010. 216 с.
14. Супруненко В. Енциклопедія українознавства : у 2 кн. Кн. 1 : Ми українці. Донецьк : ВАТ «Дніпро книга», 1999. 412 с.
15. Тронько П. Українське краєзнавство в ХХ столітті / наук. ред. В.А. Смолій ; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. Київ : [б.в.], 2002. 84 с.
16. Фольклористика, програма та методичні рекомендації до фольклорної практики : навч. посіб. для студ. філол. ф-тівун-тів / уклад. Л.Ф. Дунаєвська, Л.Т. Шурко ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К. : [б.в.], 2000. 41 с.
17. Цепкало Т. Програма та навчально-методичні рекомендації до проведення літературно-фольклорної практики : для студентів спеціальностей: 6.020303 Філологія (українська мова та література); 6.020303 Філологія (українська, англійська мова та література). Херсон : Видавництво ХДУ, 2017. 27 с.
18. Чорна М. Навчально-методичні рекомендації до проведення фольклорної та літературно-краєзнавчої практики. Херсон: Видавництво ХДУ, 2004. 20 с.
19. Шеремета Н. П., Н. Д. Коваленко Навчальна практика з діалектології: навч. посібн. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний педагогічний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2003. 84 с.
20. Шеремета Н. Українська діалектологія. Практичні заняття: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний педагогічний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2005. 124 с.

Допоміжна література

1. Атлас української мови: у 3-х т. [відп. ред. А. М. Залеський, І. Г. Матвіяс]. Київ: Наук. думка. Т. I. 1984. 498 с.; Т. II. 1988. 520 с.; Т. III. 2001. 274 с.
2. Бевзенко С. П. Вивчення української діалектології *Історія українського мовознавства*. Київ, 1991. С. 128–150. Бевзенко С. П. Українська діалектологія : зб. вправ і завдань. Київ: Вища школа, 1987. 129 с.
3. Бичко З. М. Діалекти української мови *Етнографія України*: навч. посіб. Львів : Світ, 1994. С. 159–168.
4. Бондаренко Г.В. Краєзнавча освіта – важливий аспект виховання патріота і громадянина. *Педагогічний пошук*. 2003. №4(40). С.73-76.
5. Гриценко П. Ю. Моделювання системи діалектної лексики. Київ: Наук. думка, 1984. 227 с.
6. Дацко О. І. Культура як чинник сталого розвитку регіонів: європейський досвід *Проблеми и перспективы развития сотрудничества между странами*

- Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ: сб. науч.тр. 2009. Т.1. С. 224-230. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pips/2009_1/224.pdf.*
7. Дзензелівський Й. О. Лінгвістичний атлас українських народних говорів Закарпатської області УРСР (лексика). Ужгород: Вид-во наук. тов. ім. Т. Г. Шевченка у Львові, 1993. Ч. III. 133 с.
 8. Дзензелівський Й. О. Програма для збирання матеріалів до Лексичного атласу української мови. Київ, 1987. 308 с.
 9. Івченко А. О. Ареальний опис фразеології українських народних говорів Збірник Харківського історико-філологічного товариства. Нова серія. Т. 5. – Харків, 1995. С. 155–168.
 10. Матвіяс І. Г. Засади української діалектології. *Мовознавство*. 2000. № 1. С. 3–9.
 11. Матеріали з історії народознавства в Україні : Каталог етнографічних програм (друга половина XVIII-XX ст.) / НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського, Ін-т укр. археографії ; уклала О. Боряк. Київ : Українознавство, 1994. 124 с
 12. Наумчук М.М., Лушпинська Л.П. Словник-довідник основних термінів і понять з методики української мови: навчально-методичний посібник / М.М. Наумчук, Л.П. Лушпинська. – Тернопіль: Астон, 2003.
 13. Програма, запитальник та методичні поради дослідникам народної культури України / упорядн. Л. Орел, К. Міщенко. Київ : ІСДО, 1995. 232 с.
 14. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. / Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк – К. : Ленвіт, 2015. – 320 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Вовчак А., Довгалюк І. Документування фольклорної традиції. URL: <https://www.academia.edu>
2. Воропай О. Звичайі нашого народу / Етнографічний нарис. URL: <https://iknigi.net/avtor-oleksa-voropay/96642-zvichay-i-nashogo-narodu-oleksa-voropay/read/page-1.html>
3. Закарпатський словник. URL: <http://svkarpaty.com.ua/ua/korisna-informatsiya/slovník-zakarpatskikh-sliv.html>.
4. Методичні вказівки до фольклорноетнографічної практики. URL: <http://philology.mdu.edu.ua/wpcontent/uploads/2018/01/Programa-folkl-etnogr.praktiki.pdf>
5. Короткий словник закарпатського діалектного говору. URL: <https://karpaty-ua.org.ua/slovník-zakarpatskogo-dialektnogo-govoru.html>.
6. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
8. Циганок О. Фольклорна практика як основа національного виховання та засіб популяризації народознавства серед студентів-філологів URL: <http://mue.etnolog.org.ua/zmist/2010/307.pdf>

7. ДОДАТКИ

Додаток 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту
України

29 березня 2012 року № 384

(у редакції наказу Міністерства освіти і науки
України від 05 червня 2013 року № 683)

Форма № Н-6.01

УГОДА № _____
на проведення практики здобувачів освіти
Відокремленого структурного підрозділу
«Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
Мукачівського державного університету»

м. Мукачево

«_____» _____ 20__ р.

Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони Відокремлений структурний підрозділ «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледжу Мукачівського державного університету» (далі – Фаховий коледж), в особі директора Кушніра Івана Івановича, що діє на підставі Довіреності і, з другої сторони,

_____ (назва підприємства, організації, установи)

(далі – База практики), в особі _____ (посада, прізвище та ініціали)

що діє на підставі _____ (статут підприємства, розпорядження, доручення) уклали між собою цю угоду на проведення

практики здобувачів освіти.

1. База практики зобов'язується:

1.1. Прийняти здобувачів освіти на практику згідно з календарним планом:

№ з/п	Шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності	Курс	Вид практики	Кількість здобувачів освіти	Строки практики	
					початок	закінчення

1.2. Надіслати до Фахового коледжу повідомлення встановленого зразка про прибуття на практику здобувача освіти (ів).

- 1.3. Призначити наказом кваліфікованих спеціалістів для безпосереднього керівництва практикою.
- 1.4. Створити необхідні умови для виконання здобувачами освіти програм практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності.
- 1.5. Забезпечити здобувачам освіти умови безпечної роботи на кожному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати здобувачів освіти-практикантів безпечних методів праці. Забезпечити спецодягом, запобіжними засобами, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, встановленими для штатних працівників.
- 1.6. Надати здобувачам освіти-практикантам і керівникам практики від Фахового коледжу можливість користуватись лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики.
- 1.7. Забезпечити облік виходу на роботу здобувачів освіти-практикантів. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти Фаховий коледж.
- 1.8. Після закінчення практики дати характеристику на кожного здобувача освіти-практиканта, в котрій відобразити якості підготовленого ним звіту.
- 1.9. Додаткові умови _____ на безоплатній основі _____

2. Фаховий коледж зобов'язується:

- 2.1. За два місяці до початку практики надати базі практики для погодження програму практики, а не пізніше ніж за тиждень – список здобувачів освіти, які направляються на практику.
- 2.2. Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.
- 2.3. Забезпечити додержання здобувачами освіти трудової дисципліни і правил внутрішнього розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, якщо вони сталися з здобувачами освіти під час проходження практики.

3. Відповідальність сторін за невиконання угоди.

- 3.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно з законодавством про працю України.
- 3.2. Всі суперечки, що виникають між сторонами за цією угодою, вирішуються у встановленому порядку.
- 3.3. Угода може бути розірвана кожною із сторін достроково з попередження другої сторони за один місяць до початку практики.
- 3.4. Угода набуває сили після її підписання сторонами і діє до кінця практики згідно з календарним планом.
- 3.5. Угода складена у двох примірниках: по одному - базі практики і Фаховому коледжі.

4. Юридичні адреси сторін:

Відокремлений структурний підрозділ
«Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
Мукачівського державного університету»
89600, м. Мукачево, вул. Я.Коменського, 59
тел.5-14-43

Директор

_____ Іван КУШНІР _____
 (підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

М.П.

« _____ » _____ 20 ____ року

_____ _____
 (підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

М.П.

« _____ » _____ 20 ____ року

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384
Форма № Н-7.03

**Відокремлений структурний підрозділ
«Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
Мукачівського державного університету»**

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

(назва практики)

Здобувача освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Відділення **гуманітарної освіти**

Предметна (циклова) комісія _____

Освітній ступінь **молодший бакалавр**

Галузь знань **03 Гуманітарні науки**

Спеціальність **035 Філологія**

Спеціалізація **035.01 Українська мова та література**

___ курс, група ___